

Baltijas foruma 13. starptautiskā konference
ES UN KRIEVIJA 2008. GADĀ: JAUNU PĪEEJU MEKLĒJUMOS

23. – 24. maijā, 2008
Baltic Beach Hotel, Jūrmala

DALĪBNIEKU ZIŅOJUMI

Kaspars GERHARDS - Latvijas Republikas Ekonomikas ministrs

Šodienas un rītdienas forumam ir ļoti plaša darba kārtība, bet savā ievadrunā es gribētu ieskicēt vienu no galvenajiem virzieniem, kas šajā forumā ir plaši skarts – tas ir sadarbība enerģētikas jomā. Neapšaubāmi mēs visi zinām, ka enerģētika kopumā ir jebkuras valsts un jebkuras ekonomikas attīstības pamats. Šobrīd es jums vēlētos nedaudz ieskicēt ko mēs šeit Latvijā domājam par enerģētikas attīstību gan Latvijas iekšējā kontekstā, gan Eiropas Savienības kontekstā, un arī ārpus Eiropas Savienības kontekstā. Neapšaubāmi Baltijas valstīm ir kopīgas intereses enerģētikas nozarē – nodrošināt enerģētikas apgādes drošību, attīstīt konkurētspēju un efektivitāti, kā arī veicināt atbilstošus vides aizsardzības pasākumus. Vienlaicīgi pastāv atšķirības pieejas šo jautājumu risināšanā kopumā, ņemot vērā vietējos apstākļus un kopīgās ekonomikas politikas nostādnes.

Latvija par vienu no būtiskākajām jaunās Eiropas enerģētikas stratēģijas nostādnēm uzskata dalībvalstu uz ciešākas gāzes un elektroenerģijas tirgus attīstību vērsta stratēģijas nepieciešamību, īpaši ņemot vērā Baltijas valstu izolētību no Eiropas enerģētikas sistēmām. Galvenais akcents enerģētikas jautājumu risināšanā ir energoresursu piegāžu drošība, energoresursu diversifikācija un enerģētikas tirgus liberalizācija. Šī politika izskaidro gan Latvijas uzsāktu sadarbību ar pārējām Baltijas valstīm un Poliju par jaunas kodolspēkstacijas izveidi Lietuvā, gan uzsāktās sarunas par starpsavienojuma izveidi starp Skandināviju un Centrālo Eiropu un jaunu bāzes jaudu nodrošināšanu Latvijā, kā arī Latvijas nostāju gāzes un elektroenerģijas tirgos, kurus pārstāvam Eiropas Savienībā.

Attiecībā uz elektroenerģiju Latvijā ir stājušies spēkā visi liberalizācijas direktīvas noteiktie pasākumi. Faktiskā situācija Latvijā parāda, ka nepastāv šķēršļi jaunu dalībnieku ienākšanai tirgū un pieejai lietotājiem. Ja runājam par dabas gāzi, Latvija atbalsta Eiropas Komisijas piedāvāto dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru īpašumtiesību nodalīšanu, jo uzskatam, ka tas veicinās efektīvi funkcionējošu dabasgāzes iekšējā tirgus izveidi Eiropas Savienībā, stimulēs konkurences elementu rašanos, kā arī veicinās investīcijas infrastruktūrā. Tomēr izsakot atbalstu ES kopīgajai politikai, mēs ņemam vērā, ka Latvijas un Baltijas valstu gāzes tirgus nav integrēts ES kopīgajos iekšējos dabas gāzes tirgos, jo šobrīd Baltijas valstu dabas gāzes caurlaides sistēma nav savienojama ar citu ES reģionu dalībvalstu dabas gāzes pārvades sistēmām un dabas gāzi ir iespējams saņemt tikai no viena piegādātāja.

Latvija arī atbalsta priekšlikumu, ka trešo valstu uzņēmumiem, kas darbojas ES, pārliecinoši un nepārprotami jāatbilst tām pašām nodalīšanas prasībām kā ES uzņēmumiem. Uzskatu, ka trešo valstu ietekmes samazināšana kā monopola stāvokli esošās transporta sistēmās, ir vērtējama pozitīvi ES ilgtermiņa perspektīvā. Kopš 90. gadu beigām ES ir sākusi elektrības un gāzes tirgus liberalizāciju, un Eiropas Komisija uzskata, ka līdzšinējā pieredze pierāda, ka tirgus atvērtība, liberalizācija, īpašumtiesību nodalīšana, strikta monopolu uzraudzība ilgtermiņa rada efektīvus priekšnosacījumus gan infrastruktūras attīstībai, gan līguma tiesisko attiecību veidošanai, gan pieprasījuma un piedāvājuma sabalansētībai. Tas ir tas, ko saprotam ar drošu un caurskatāmu tirgus attīstību.

Bet enerģētikas laukā, protams, Eiropas Savienība nav vienīgais spēlētājs. Tāpēc ir atbalstāms vienotas Eiropas Savienības enerģētikas politikas veidošana attiecībā uz sadarbību ar mūsu partneriem ārpus ES. Veidojot šo politiku mums neapšaubāmi jāpanāk vienota izpratne par visiem būtiskākajiem jautājumiem, gan ES iekšienē, gan ar mūsu partneriem, kā, piemēram, par ilgtermiņa piegādēm un to saturu, par infrastruktūru un investīciju veikšanu u.c. Un panākt kopīgu izpratni ir neapšaubāmi ļoti svarīgs priekšnosacījums stabilai ilgtermiņa enerģētikas attīstībai.

Es ceru, ka šodienas forums, kurā liela uzmanība ir pievērsta enerģētikas jautājumiem, dos iespēju to visu pārrunāt un sniegs jaunas idejas gan Latvijas politiķiem, gan citu valstu pārstāvjiem par to, kā šie jautājumi būtu jāattīsta un jāvirza. Ļaujiet man jums visiem šodien novēlēt panākumus diskusijas, iespējas pārrunāt jautājumus un rast jaunus kontaktus. Neapšaubāmi tas, ka šis ir desmitais un līdz ar to jubilejas pasākums, piešķir tam būtiskāku nozīmi. Un tie procesi, kas šobrīd notiek pasaules ekonomikā un finanšu tirgos, gan konkurences saasināšanās prasa no ekspertiem un speciālistiem redzējumu kā attīstīsies Eiropas Savienība, Latvija un pasaules ekonomika kopumā.